

Haal de vroedvrouw!

Wilt u op de hoogte worden gehouden van de boeken van uitgeverij Artemis & co? Meldt u zich dan aan voor de nieuwsbrief via onze website www.uitgeverijartemis.nl

Jennifer Worth

Haal de vroedvrouw!

Vertaald door Meile Snijders

Artemis & co

Een verklarende woordenlijst van medische termen die in dit boek voorkomen
is te vinden op www.uitgeverijartemis.nl

Hoewel dit een waargebeurd verhaal is, zijn de namen en kenmerkende eigenschappen
van mensen die in het boek voorkomen soms veranderd.

ISBN 978 90 472 0353 7

© 2002 Jennifer Worth

© 2013 Nederlandse vertaling Artemis & co,
Amsterdam en Meile Snijders

Oorspronkelijke titel *Call the Midwife*

Oorspronkelijke uitgever Orion Publishers

Omslagontwerp b'IJ Barbara

Omslagillustratie © CTM Productions Ltd.

A Neal Street Production for the BBC

Verspreiding voor België:

Veen Bosch & Keuning uitgevers n.v., Antwerpen

Dit boek is opgedragen aan
mijn lieve echtgenoot Philip

Het verhaal van 'Mary' is opgedragen aan
wijlen Joseph Williamson en Daphne Jones

Inhoud

Voorwoord 9

Inleiding 11

Haal de vroedvrouw! 19

Het Nonnatushuis 31

Ochtendvisites 40

Chummy 52

Molly 59

De fiets 70

Het spreekuur 74

Rachitis 86

Eclampsie 93

Fred 103

Een kerstbaby 110

Een stuitbevalling 118

Jimmy 130

Len en Conchita Warren 141

Zuster Monica Joan 159

Mary 166

Zakir 175

Cable Street 183

In de 'nachtclub' 195

Vlucht	205
Zuster Evangelina	216
Mevrouw Jenkins	227
Rosie	237
Het armenhuis	247
Het gekelderde varken	254
Van gemengde afkomst 1	263
Van gemengde afkomst 2	274
Van gemengde afkomst 3	280
Mannenbezoek	288
Smog	300
De vliegende brigade	311
Een premature baby	317
Stokoud	327
Hoe het begon	335
Dankwoord	343

Voorwoord

In januari 1998 verscheen er in het *Midwives Journal*, het vakblad voor vroedvrouwen, een artikel van Terri Coates getiteld ‘Impressions of the Midwife in Literature’. Coates kwam na uitgebreid onderzoek tot de conclusie dat er in de literatuur zo goed als geen vroedvrouwen voorkomen.

Waarom niet, in vredesnaam? Er lopen stoeten fictieve artsen in rond, die in het voorbijgaan veel fraais en wetenswaardigs te vertellen hebben. Er komen ook verpleegkundigen – goede en slechte – in voor. Maar vroedvrouwen? Wie heeft er ooit van een vroedvrouw gehoord als hoofdpersoon van een boek?

Toch is de verloskunde een en al drama en melodrama. Kinderen worden verwekt in liefde of lust, ze worden geboren uit pijn en lijden, en ze groeien op in een sfeer van blijdschap of angst en ellende. Bij iedere geboorte is een vroedvrouw aanwezig: zij zit erbovenop, maakt alles mee. Waarom blijft ze dan een schimmige figuur, verborgen achter de deur van de verloskamer?

Terri Coates besloot haar artikel met de woorden: ‘Misschien is er ergens een vroedvrouw die voor de verloskunde kan doen wat James Herriot ooit voor de veeartsenij deed.’

Ik las deze woorden en ging de uitdaging aan.

Jennifer Worth

Inleiding

Het Nonnatushuis lag midden in de Londense havenbuurt, de Docklands. Tot de praktijk behoorden de wijken Stepney, Limehouse, Millwall, Isle of Dogs, Cubitt Town, Poplar, Bow, Mile End en Whitechapel.

Het gebied was dichtbevolkt, de meeste families woonden er al vele generaties. Wie trouwde ging vaak niet verder dan een straat of twee verderop wonen. Gezinnen leefden dicht opeen, kinderen werden opgevoed door tantes, grootouders, nichten of oudere zussen, die vaak een paar huizen, of hooguit straten, verderop woonden. In de tijd dat ik er woonde en werkte liepen kinderen de hele dag elkaars huis binnen. Ik kan me niet herinneren dat er behalve 's nachts ooit een deur op slot werd gedaan.

Overal waren kinderen en de straat was hun speelterrein. In de jaren vijftig zag je geen auto's in de achterstraten, want niemand had een auto, dus kon je daar veilig spelen. In de hoofdstraten, vooral die van en naar de haven, reed vrachtverkeer, maar de buurt daarachter was auto-vrij.

De vele weggebombardeerde stukken tussen de huizen waren de speeltuinen. Ze herinnerden aan de oorlog en de verschrikkelijke bombardementen op het havengebied van slechts tien jaar daarvoor. Er gaapten grote gaten in de huizenrijen, vaak van twee of drie straten breed. Om deze braakliggende stukken heen stonden grove houten schuttingen die het puin en de deels nog overeind staande, deels inge-

storte gebouwen aan het zicht onttrokken. Ergens hing misschien een bord 'Verboden Toegang – Gevaarlijk Terrein', maar op levenslustige jongens van boven de zes werkte dit als een rode lap op een stier. De terreinen hadden steevast een paar geheime ingangen, waar een deel van de betimmering zorgvuldig was losgehaald, zodat een jongenslijf zich door de opening kon wringen. Officieel was het verboden, maar iedereen, ook de politie, kneep een oogje toe.

Het was ongetwijfeld een ruig gedeelte van de stad. Op straat werd vaak gevochten en daar werden messen bij getrokken. In de pubs waren ruzies en vechtpartijen aan de orde van de dag en in de kleine, overvolle woningen was huiselijk geweld normaal. Maar ik hoorde nooit over geweld tegen kinderen of ouderen, want er bestond een zeker respect voor de zwakkeren. Dit was de tijd van de Kray Brothers, van ben-deoorlogen, vendetta's en georganiseerde misdaad. Overal was politie en agenten liepen hun ronde nooit alleen. Toch hoorde ik nooit over oude dames die tegen de grond geslagen en van hun pensioengeld beroofd werden of van kinderen die werden ontvoerd en vermoord.

De overgrote meerderheid van de mannen in East End werkte in de haven.

Velen hadden werk, maar de lonen waren laag en de dagen lang. De mannen die een ambacht hadden geleerd verdienden verhoudingsgewijs veel en hadden regelmatige werktijden, maar het was moeilijk om ertussen te komen: de ambachten waren vaak een familietraditie, die van vader op zoon of neef werd doorgegeven. Voor de losse arbeiders moet het leven een hel zijn geweest. Als er geen schepen waren om te lossen, was er geen werk. De mannen stonden dan de hele dag bij de poorten te roken en te ruziën. En als er dan een schip binnenkwam, verrichtten ze veertien, soms wel achttien uur lichamelijke arbeid achter elkaar. Ze begonnen om vijf uur 's morgens en waren rond tien uur 's avonds klaar. Geen wonder dat ze dan in een pub belandden en zich een stuk in de kraag dronken. Jongens begonnen op hun vijftiende in de haven en werden dan meteen al geacht te werken als een man. De arbeiders waren verplicht lid van een vakbond. De bonden probeerden eerlijke lonen en werktijden af te dwingen, maar hun streven werd bemoeilijkt door het verplichte vakbondslidmaatschap en de verdeling van de bedrijven tussen de vakbonden, dat voordelen had, maar ook tot

problemen en conflicten tussen de arbeiders leidde. Maar als er geen vakbonden waren geweest, zouden de werkomstandigheden voor arbeiders in 1950 vast nog net zo slecht zijn geweest als in 1850.

Mensen trouwden jong. Er heerste een strenge seksuele moraal onder de fatsoenlijke EastEnders, op het preutse af. Ongehuwd partnerschap was vrijwel onbekend, geen meisje ging met haar vriendje samenwonen. Wie dat zou proberen, kon op een ongenadige reactie van de familie rekenen. Over wat er op de braakliggende terreinen en achter de vuilnisbakkenschuurtjes gebeurde, werd niet gesproken. Wanneer een meisje zwanger werd, was de druk op de jongeman om met haar te trouwen zo sterk dat weinigen weerstand wisten te bieden. Gezinnen waren groot, vaak heel groot, en echtscheidingen zeldzaam. Er kwamen veel heftige familieruzies voor, die soms met geweld gepaard gingen, maar de echtgenoten vormden meestal één front.

Weinig vrouwen werkten buitenshuis. Wel als ze nog niet getrouwd waren, maar zodra een vrouw haar eigen huishouden had, was werken uit den boze. En als de kinderen eenmaal kwamen, was werken onmogelijk; eindeloos zorgen, schoonmaken, wassen, boodschappen doen en koken was dan haar lot. Ik heb me vaak afgevraagd hoe deze vrouwen het rooiden met een gezin met soms wel veertien kinderen in een huisje met twee of drie slaapkamers. Sommige van zulke grote gezinnen woonden in een huurkazerne op een tweekamerwoninkje met een piepklein keukentje.

Als er al sprake was van geboorteperkende maatregelen, dan waren ze onbetrouwbaar. Ze werden aan de vrouwen overgelaten, die eindeloos praatten over periodieke onthouding en middeltjes als iepenpoeder, gin en gember, of spoelen met warm water, maar zelden een kliniek voor geboorteregeling bezochten. En ik hoorde dat mannen onder geen beding een condoom wilden gebruiken.

Vrouwen besteedden het grootste deel van hun werkdag aan wassen, drogen en strijken. Wasmachines waren vrijwel onbekend en droogtrommels nog niet uitgevonden. De binnenplaatsen hingen altijd vol waslijnen met kleren – een feestelijk gezicht – en wij vroedvrouwen moesten door een doolhof van wapperend wasgoed de weg zien te vinden naar onze patiënten. Binnen hing er in het halletje, het trappenhuis, de keuken, de woonkamer en de slaapkamer vaak nog meer was,

waar we zigzaggend langs of bukkend onderdoor moesten. Alle was werd thuis met de hand gedaan, want de eerste wasserettes dateren pas van de jaren zestig.

Vanaf de jaren vijftig hadden de meeste huizen koud stromend water en een doorspoeltoilet buiten op de binnenplaats. Sommige hadden zelfs een badkamer. Maar in de huurkazernes ontbraken deze, zodat de openbare washuizen nog druk werden bezocht. Een keer per week werden tegenspuiterende jongens door hun resolute moeder naar het badhuis gebracht. Ook mannen voerden wekelijks deze rituele wassing uit, waarschijnlijk eveneens op bevel van moeder de vrouw. Op zaterdagmiddag zag je de mannen richting het badhuis lopen met een handdoekje, een stuk zeep en een stugge uitdrukking op hun gezicht, die erop wees dat ze de wekelijkse discussie weer hadden verloren.

De meeste huishoudens hadden een radio, maar in de tijd dat ik in East End werkte, had niemand nog televisie, wat wellicht bijdroeg aan de omvang van de gezinnen. Om te ontspannen gingen mensen naar pubs, mannenclubs, danszalen, bioscopen, concertzalen en hondenraces. Voor jongeren was de kerk verrassend genoeg vaak het middelpunt van het sociale leven. De kerken organiseerden op alle avonden van de week activiteiten en jeugdclubs. De jeugdclub van de All Saints, een grote victoriaanse kerk op de East India Dock Road, had honderden leden en werd geleid door de predikant en maar liefst zeven energieke jonge pastoors. Er was dan ook heel wat energie voor nodig om avond na avond activiteiten te begeleiden voor vijf- tot zeshonderd jongeren.

De duizenden zeelieden uit alle windstreken die de haven bezochten, leken nauwelijks van invloed op het leven van de lokale bevolking. 'We blijven liever op onszelf,' zei men, wat betekende dat men geen contact wilde. Dochters werden goed beschermd en er waren tal van bordelen om in de behoeften van de zeelieden te voorzien. Voor mijn werk heb ik er twee of drie bezocht en ik vond het griezelige plekken.

Ik zag meisjes tippelen in de hoofdstraten, maar nooit in de kleinere straten, zelfs niet op het Isle of Dogs, waar zeelieden vaak als eerste aankwamen. Ervaren professionals zouden er hun tijd nooit verdoen en als een enthousiaste amateur dat had geprobeerd, zou ze al snel, waarschijnlijk met geweld, zijn verdreven door de woedende bewo-

ners, mannen zowel als vrouwen. Het was algemeen bekend waar de altijd drukbezochte bordelen zich bevonden. Ze waren natuurlijk illegaal en de politie deed er met enige regelmaat invallen, maar dat leek deze instellingen niet te deren. Ze zorgden er wel voor dat de straten schoon bleven.

Het leven is de laatste vijftig jaar onherroepelijk veranderd. De havenbuurt die ik me herinner lijkt totaal niet op de tegenwoordige Docklands. De sociale samenhang is verdwenen, er zijn geen buurtgebonden families meer. Binnen tien jaar maakten drie dingen samen een einde aan de geschiedenis van eeuwen: de neergang van de haven, de sloop van de krottenwijken en de opkomst van de pil.

Het opruimen van de sloppen begon eind jaren vijftig, toen ik nog in Oost-Londen werkte. De huizen waren ongetwijfeld flink uitgewoond, maar de bewoners waren eraan gehecht, ze voelden zich er thuis. Ik herinner me heel wat mensen, jong en oud, mannen en vrouwen, die me met een brief van de gemeente in de hand vertelden dat hun woning zou worden gesloopt en dat zij elders zouden worden gehuisvest. De meesten huilden. Ze kenden niets anders en een verhuizing naar een plek een kilometer of zes verderop was als een verbanning naar de andere kant van de wereld. Door de verhuizingen werden families uit elkaar gerukt, vaak waren kinderen de dupe. Voor oude mensen betekende het soms letterlijk het einde van hun leven, omdat ze zich niet meer konden aanpassen. Wat moet je met een splinternieuw appartement met centrale verwarming en een badkamer als je je kleinkinderen nooit meer ziet, niemand hebt om mee te praten en je pub, waar het beste bier van Londen wordt getapt, nu zes kilometer verderop ligt?

De pil kwam begin jaren zestig op de markt: het tijdperk van de moderne vrouw was aangebroken. Vrouwen zaten niet langer gevangen in de eindeloze cyclus van kinderen krijgen, ze konden voortaan hun eigen leven leiden. Met de pil kwam de seksuele revolutie, zoals we die tegenwoordig noemen. Vrouwen konden voor het eerst in de geschiedenis van seks genieten om de seks, net als mannen. Eind jaren vijftig deden we tachtig tot honderd bevallingen per maand, in 1963 was dat aantal gedaald tot vier of vijf. Over sociale verandering gesproken!

De neergang van de haven voltrok zich geleidelijk, in een jaar of vijftien, maar vanaf ongeveer 1980 kwamen er helemaal geen koopvaardij-

schepen meer. De mannen klampten zich aanvankelijk nog vast aan hun werk, de bonden probeerden voor hen op te komen en in de jaren zeventig staakten de havenarbeiders nog heel wat af. Maar het einde was in zicht. De stakingen, die bedoeld waren om banen te redden, versnelden de bedrijfssluitingen alleen maar. Voor de arbeiders in East End waren de havens meer dan een baan, zelfs meer dan een manier van leven – ze waren het leven zelf. En deze wereld stortte nu in. De havens, eeuwenlang de belangrijkste verkeersaders van Engeland, waren niet meer nodig. En daarom waren de mannen niet meer nodig. Dit was het einde van de Docklands zoals ik ze had gekend.

De victoriaanse tijd was een periode van ingrijpende sociale hervormingen. In de literatuur werd onrecht beschreven dat nooit eerder aan de kaak was gesteld, er werd een beroep gedaan op het geweten van mensen. Bij deze hervormingen nam een aantal vooruitziende, goed opgeleide vrouwen het op voor de verpleegkundige zorg in de ziekenhuizen. De verpleeg- en de verloskunde stelden in die tijd weinig voor. Deze disciplines werden niet als fatsoenlijk beschouwd voor goed opgeleide vrouwen en dus werden ze beoefend door vrouwen die nauwelijks onderwijs hadden genoten. Charles Dickens' karikaturale Sairey Gamp en Betsy Prig – domme, vieze, gin zuipende wijven – lijken hilarisch als we over hen lezen, maar ze waren vast minder grappig als je door armoede gedwongen je leven aan hen moest toevertrouwen.

Florence Nightingale is onze beroemdste verpleegster. De verpleegkunde kreeg door haar enorme organisatietalent een ander gezicht. Maar ze was niet de enige en de geschiedenis van de verpleegkunde kent heel wat vrouwen die zich volledig hebben ingezet voor de verbetering van de verpleging. Een aantal van hen was verenigd in de Vroedvrouwen van Sint-Raymundus Nonnatus*, een religieuze orde van an-

* De Vroedvrouwen van Sint-Raymundus Nonnatus is een pseudoniem. Raymundus Nonnatus is de patroonheilige van verloskundigen, gynaecologen, zwangere vrouwen, kraamvrouwen en pasgeboren baby's, vandaar dat ik de orde zo noem. Hij kwam in 1204 in Catalonië ter wereld middels een keizersnede (*non natus* is Latijn voor 'niet geboren'). Zijn moeder stierf, niet verrassend, bij zijn geboorte. Hij werd priester en overleed in 1240.

glicaanse nonnen die zich inzetten voor veiligere bevallingen bij de armen. Ze zetten een aantal kraamklinieken op in East End en andere sloppenwijken van grote Britse industriesteden.

In de negentiende eeuw en daarvoor konden arme vrouwen zich geen dokter veroorloven bij hun bevalling. Dus deden ze noodgedwongen een beroep op de diensten van een ongetrainde verloskundige – of *handywoman*, zoals zo iemand vaak werd genoemd – die als autodidact het vak had geleerd. Er waren misschien goede vroedvrouwen onder, maar bij velen waren de sterftcijfers schrikbarend hoog. In het midden van de negentiende eeuw bedroeg de moedersterfte bij de allerarmsten 35 tot 40 procent en de kindersterfte ongeveer 60 procent. Zwangerschapsstuipen, een bloeding of een afwijkende ligging leidden onherroepelijk tot de dood van de moeder. Als zich iets abnormaals voordeed tijdens een bevalling liet de *handywoman* de vrouw soms gewoon aan haar lot over. Het lijkt geen twijfel dat hun werkmethoden op zijn minst onhygiënisch waren, waardoor infecties en ziekten zich makkelijk konden verspreiden, vaak met de dood tot gevolg. Niet alleen bestonden er geen opleidingen, ook de cijfers en praktijken van deze *handywomen* werden niet gecontroleerd. Om een einde te maken aan deze sociale misstanden wilden de Vroedvrouwen van Sint-Raymundus een opleidingsinstituut voor verloskundigen oprichten. Ook wilden ze wettelijk toezicht op hun werk door de overheid. De doortastende zusters en hun medestanders kregen vooral bij hun streven naar betere wetgeving met felle tegenstand te maken. Vanaf ongeveer 1870 woedde deze strijd; de zusters werden ‘absurde wezens’, ‘tijdverspilling’, ‘een curiositeit’ en ‘een verwerpelijk stel bemoeials’ genoemd. Ze werden van van alles en nog wat beschuldigd, van pervers gedrag tot de zucht naar financieel gewin. Maar de zusters van Nonnatus lieten zich er niet onder krijgen. Dertig jaar lang streden ze, tot in 1902 de eerste wet op de verloskunde werd ingevoerd en het Royal College of Midwives (Koninklijk Vroedvrouwencollege) werd opgericht. Het werk van de Vroedvrouwen van Sint-Raymundus Nonnatus was gebaseerd op religieuze discipline. Dat was in die tijd ongetwijfeld nodig, want de arbeidsomstandigheden waren zo gruwelijk en het werk was zo meedogenloos, dat alleen degenen die door God waren geroepen het zouden willen doen. Florence Nightingale vertelde dat ze op

haar zeventiende een visioen had van Christus, die haar opdroeg haar leven aan dit werk te wijden.

De Vroedvrouwen van Sint-Raymundus werkten voor de allerarmsten in de sloppenwijken van de Docklands; tot halverwege de negentiende eeuw waren zij daar de enige betrouwbare verloskundigen. Ze werkten onvermoeibaar door tijdens de ene na de andere cholera-, tyfus-, polio- en tuberculose-epidemie, en in de twintigste eeuw tijdens de twee wereldoorlogen. In de jaren veertig bleven ze in Londen en doorstonden ze de onophoudelijke bombardementen van de haven. In schuilkelders, ondergrondse holen, kerkcrypten en metrostations hielpen ze bij bevallingen. Aan dit onvermoeibare, onbaatzuchtige werk wijdden ze hun leven en ze werden erom gerespecteerd en bewonderd door de bewoners van de Docklands. Er werd met oprechte waardering en liefde over de zusters gesproken.

Dit waren de Vroedvrouwen van Sint-Raymundus Nonnatus toen ik voor het eerst van hen hoorde: een zusterorde, gebonden aan de geloften van armoede, kuisheid en gehoorzaamheid, maar tevens een organisatie van geschoolde verpleeg- en verloskundigen, wat de reden was dat ik me bij hen aansloot. En zonder dat ik dit van tevoren had verwacht, bleek dit later de belangrijkste ervaring van mijn leven.

Haal de vroedvrouw!

Waarom was ik er ooit aan begonnen? Ik leek wel gek! Ik had tientallen andere beroepen kunnen kiezen: fotomodel, stewardess, hostess op een schip. Aan ideeën geen gebrek, er bestonden allerlei banen met glamour, die goed betaalden. Alleen een idioot koos ervoor om verpleegster te worden. Of vroedvrouw...

Halfdrie 's ochtends! Nog half slapend worstel ik me in mijn uniform. Drie uur slaap, na een zeventienurige werkdag. Dat doe je toch niet voor je lol? Het is koud en buiten regent het. In de Nonnatuskliniek is het steenkoud, de fietsenstalling is nog ijziger. In het donker probeer ik de fiets uit het rek te halen en stoot hard mijn scheenbeen. Omdat ik het al zo vaak heb gedaan, bind ik zonder te kijken of na te denken mijn verlostas op de fiets en rijd de poort uit, de verlaten straat op.

Ik sla de hoek om, Leyland Street in, steek de East India Dock Road over en trap verder richting het Isle of Dogs. Ik ben wakker geworden door de regen en kalmeer door het gestage trappen. Waarom ben ik ooit de verpleging in gegaan? In gedachten ga ik vijf of zes jaar terug. Het was zeker geen roeping, er was geen sprake van een brandend verlangen om zieken te genezen, zoals verpleegkundigen horen te voelen. Wat was het dan? Een gebroken hart, zeker, en het gevoel te moeten ontsnappen, de uitdaging, het sexy uniform met de manchetten en het kraagje, de getailleerde rok en het elegante hoedje. Waren dat afdoende redenen? Ik weet het niet. Dat sexy uniform is nog wel het idiootste,

denk ik, terwijl ik in mijn blauwe gabardine regenjas door de regen trap, het hoedje stevig over mijn hoofd getrokken. Echt sexy...

Ik fiets over de eerste van de draaibruggen die de droogdokken afsluiten. Overdag, als de grote schepen worden geladen en gelost, is het hier een drukte en lawaai van belang. De hele dag zijn er duizenden mensen aan het werk: stuwadoors, dokwerkers, chauffeurs, loodsen, zeelui, monteurs, kraanmachinisten. Nu is de haven stil, het enige geluid komt van het bewegende water. Het duister heerst.

Ik fiets langs de huurkazernes, waar talloze mensen in tweekamerwoningjes liggen te slapen, waarschijnlijk met zijn vieren of vijven in één bed. Twee kamers voor een gezin met tien of twaalf kinderen. Hoe doen ze het?

Ik trap verder, gefocust op het adres waar ik moet zijn. Een stel politieagenten zwaait en groet, het menselijke contact doet wonderen voor mijn humeur. Verpleegkundigen en politieagenten kunnen altijd goed met elkaar opschieten, vooral in East End. Het is interessant, bedenk ik, dat ze altijd met zijn tweeën hun ronde doen, om elkaar te beschermen. Je ziet nooit een politieagent alleen. Maar wij verpleegkundigen en vroedvrouwen zijn altijd alleen, of we nu lopen of fietsen. Niemand doet ons ooit iets aan. Zo diep is het respect, het ontzag zelfs, dat zelfs de ruigste, stoerste havenarbeider voor de vroedvrouwen voelt, dat we dag en nacht overal alleen naartoe durven zonder bang te zijn.

De donkere, onverlichte weg ligt voor me. Rond het eiland loopt een doorgaande weg, maar daarachter ligt een wirwar van zijstraatjes met vele duizenden rijtjeshuizen. De weg heeft iets romantisch omdat je overal de rivier hoort klotsen.

Kort daarop sla ik een zijstraat in van de Westferry Road. Ik zie meteen waar ik moet zijn: bij het enige huis waar licht brandt.

Binnen word ik opgewacht door een zware delegatie: de moeder van de vrouw die moet bevallen, de grootmoeder (of waren het twee grootmoeders?), twee of drie tantes, haar zusters, beste vriendinnen, een buurvrouw. Godzijdank is mevrouw Jenkins er niet, denk ik.

Ergens op de achtergrond in deze machtige vrouwenkongsji staat één enkele man – in feite de oorzaak van alle commotie. Ik had in dergelijke situaties altijd medelijden met de man, die er maar zo'n beetje bij leek te bungelen.